

**UNIVERSITATEA NICOLAE TITULESCU  
FACULTATEA DE DREPT  
ȘCOALA DOCTORALĂ**

**Domeniul de specializare:  
DREPT CIVIL**

**TEZĂ DE DOCTORAT  
(REZUMAT)**

cu tema

**„Studiu privind condițiile de valabilitate ale  
contractului”**

**Conducător științific:  
Prof. univ. dr. Gabriel Boroi**

**Doctorand:  
Duță Cătălin**

București  
2012

## **I. JUSTIFICAREA PROPUNERII TEMEI TEZEI DE DOCTORAT**

Prezenta lucrare cuprinde rezultatele unei cercetări aprofundate a aspectelor de ordin teoretic și practic referitoare la condițiile de valabilitate ale contractului juridic civil, interesul pentru dezvoltarea științifică a acestora fiind determinat în special de adoptarea Noului Cod civil care aduce modificări semnificative instituțiilor juridice aflate în legătură cu actul juridic bilateral prin raportare la reglementarea acestuia conform Codului civil din 1864.

Importanța studiului evidențiat pe parcursul lucrării constă în prezentarea sistematică și comparativă a condițiilor de validitate ale contractului din perspectiva normelor juridice corespunzătoare reglementării Codului civil din 1864, respectiv Noului Cod civil.

În acest sens, studiul debutează cu prezentarea chestiunilor generale ce privesc contractul civil, fiind reliefate modificările aduse de dispozițiile Noului Cod civil și analizate implicațiile pe care le presupune introducerea unor noi instituții în domeniul condițiilor de valabilitate ale contractelor, inclusiv prin referire la instituțiile reglementate de Noul Cod civil, fără însă a face abstracție de opiniile oferite de doctrina și de soluțiile jurisprudențiale aferente reglementării anterioare.

Prin urmare, sunt evidențiate și analizate aspectele diferențiate dintre vechea și noua reglementare în materia contractelor civile, lucrarea dovedind a prezenta o importanță deosebită prin sublinierea și cercetarea aprofundată a prevederilor Noului Cod civil.

Importanța prezentei lucrări se bazează și pe modul în care au fost valorificată o vastă gamă de lucrări de specialitate din doctrina română și cea străină, evidențiindu-se cu precădere realizarea, de cele mai multe ori, a unor sublinieri conceptuale de drept comparat, fiind realizate referiri în mod special la reglementarea specifică din sistemul de drept civil francez și la interpretarea prevederilor acestuia în doctrina

relevantă franceză. Acest demers al prezentării comparative a dispozițiilor din Noul Cod civil și a celor din Codul civil francez prezintă drept utilitate propunerea de soluții în vederea interpretării și aplicării acelor norme sau instituții introduse de Noul Cod civil pentru care însă nu există o reglementare suficientă sau clară, propunându-se o interpretare a acestora prin analogie cu rezultatele obținute în urma implementării anumitor puncte de vedere în doctrina și practica franceză.

## **II. OBIECTIVELE CERCETĂRII**

Prezenta lucrare constituie rezultatul unui demers științific aprofundat ce a urmărit, în principiu, următoarele obiective:

1. identificarea sediului materiei prin raportare la noile dispoziții ale Noului Cod civil;
2. evidențierea modificărilor realizate de prevederile Noului Cod civil prin raportare la instituțiile deja instituite de reglementarea Codului civil din 1864;
3. reliefaarea consecințelor de ordin teoretic și practic determinate de schimbările de ordin conceptual introduse de noua reglementare;
4. identificarea rolului și a importanței a noilor instituții prevăzute de Noul Cod civil și care reprezintă o noutate pentru concepția dezvoltată conform reglementării aferente Codului civil din 1864;
5. reliefaarea dispozițiilor similare din dreptul comparat incident și a modului în care acestea sunt interpretate și aplicate în doctrina și în practica instanțelor judecătorești străine;
6. propunerea de soluții în vederea interpretării și aplicării acelor dispoziții ce constituie o noutate introdusă de sistemului Noului Cod civil care însă nu prezintă suficiente elemente pentru a fi aplicate la situații de fapt concrete.

### III. STRUCTURA TEZEI

Teza este structurată în șase capitole, împărțite la rândul lor în secțiuni și, respectiv, subsecțiuni și puncte.

Conținutul propriu-zis al tezei este precedat de prezentarea abrevierilor utilizate pe parcursul lucrării și de un capitol introductiv în care sunt precizate tema, identificarea problematicii tratate și justificarea abordării acesteia, obiectivele și metodologia cercetării.

Partea de final a lucrării constă în evidențierea concluziilor la care s-a ajuns în urma demersului științific întreprins și valorificat prin studiul aprofundat din conținutul tezei, fiind prezentate în acest sens câteva propuneri de lege ferenda ce s-ar impune, în opinia doctorandului, pentru interpretarea și aplicarea optimă a dispozițiilor Noului Cod civil în materia condițiilor de validitate a contractelor civile, precum și anumite aspecte ce subliniază aportul adus prin studiul realizat.

De asemenea, la sfârșitul lucrării este prezentată în mod sistematizat bibliografia ce a constituit fundamentul cercetării științifice valorificate prin redactarea prezentei teze, fiind consultate în acest scop informațiile cuprinse în cursuri, tratate și monografii atât din doctrina română aferentă materiei, cât și din doctrina străină relevantă pentru studiul temei propuse, remarcându-se în special lucrările de origine franceză.

**Capitolul I** este intitulat „Contractul. Considerații generale” și este structurat în trei secțiuni.

*Prima secțiune* „Noțiunea și clasificarea contractelor civile” prezintă noțiunea de contract atât din perspectiva sistemului Codului civil din 1864, cât și din punctul de vedere al noilor dispoziții introduse în materie de Codul civil din 2009.

De asemenea, sunt prezentate în mod detaliat atât clasificările clasice ale contractelor, cum ar fi clasificarea acestora în contracte unilaterale și contracte

sinalagmatice (bilaterale), contracte cu titlu oneros și contracte cu titlu gratuit, contracte constitutive, contracte translativă și contracte declarative, contracte consensuale, contracte solemne (formale) și contracte reale, contracte patrimoniale și contracte nepatrimoniale, contracte principale și contracte accesorii, contracte numite și contracte nenumite, contracte cu executare dintr-o dată și contracte cu executare, dar și clasificări impuse de noile reglementări speciale în materia contractelor, îndeosebi clasificarea contractelor în contracte negociate și contracte de adeziune.

În legătură cu acestea din urmă, trebuie subliniat faptul că în realitate, opțiunea părții se rezumă la a accepta sau a refuza încheierea contractului, fapt ce conduce la reținerea în doctrină a unor observații critice cu privire la formularea textului deoarece, în realitate, nu poate exista contract de adeziune decât în măsura în care clauzele esențiale sunt impuse, ceea ce se desprinde chiar din teza finală a articolului menționat, din moment ce partea care nu a propus conținutul contractului poate fie să consimtă la acel conținut în întregime, fie să-l respingă. Prin urmare, se apreciază că nu este vorba despre un contract de adeziune în cazul în care una dintre părți a redactat în întregime clauzele esențiale ale unui contract, dar cealaltă parte beneficiază de posibilitatea de negociere a acestora. Pentru identitate de rațiune, nu va fi vorba despre un contract de adeziune nici atunci când o parte impune anumite clauze care nu sunt esențiale raportat la structura contractului ce urmează a fi încheiat, prin clauze esențiale înțelegându-se acele stipulații care exprimă elementele esențiale ale contractului, astfel cum sunt definite în art. 1182 N.C.civ.<sup>1</sup>

Interesul practic al calificării unor contracte ca fiind de adeziune constă în aplicarea unui regim juridic diferit în ceea ce privește regulile de interpretare a contractului, precum și incidența prescripției extinctive.

Conform art. 1269 alin. (2) N.C.civ., în cazul contractelor de adeziune, stipulațiile înscrise în acestea se interpretează împotriva celui care le-a propus,

---

<sup>1</sup> Moise, Alin Adrian în „Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1-2664”, Ed. C.H. Beck, București, 2012, pag. 1129.

instituindu-se o derogare de la regula *in dubio pro reo* prevăzută de primul alineat care stabilește că, în ipoteza în care, ulterior aplicării regulilor de interpretare, contractul rămâne neclar, acesta se interpretează în favoarea celui care se obligă.

Cu privire la aplicarea regulilor referitoare la prescripția extinctivă, conform art. 2515 alin. (5) N.C.civ. teza a II-a, în cazul acțiunilor derivate din contractele de adeziune, legea nu recunoaște posibilitatea părților de a încheia convenții prin care să aducă modificări duratei termenelor de prescripție extinctivă, indiferent dacă ar fi vorba despre instituirea unui termen mai îndelungat ori, după, caz, mai redus, de prescripție extinctivă.

Introducerea acestor dispoziții speciale în Noul Cod civil reprezintă o noutate și o îmbunătățire din punct de vedere al reglementării, dacă avem în vedere lipsa unor unui regim special atribuit contractelor de adeziune în sistemul Codului civil francez. În acest sens, în doctrina franceză se remarcă faptul că dreptul francez nu a introdus un regim juridic propriu al contractelor de adeziune, limitându-se doar la reglementarea conținutului anumitor contracte de acest tip, cum ar fi, de exemplu, contractul de asigurare, deși ar trebui avută în vedere evoluția legislativă la nivel european prin adoptarea unor reglementări speciale privitoare la clauzele abuzive<sup>2</sup>. Cu toate acestea, se constată adaptarea Codului civil francez la caracterul contemporan al relațiilor contractuale, reținându-se introducerea, în urma stabilirii pe bază jurisprudențială, a unor dispoziții similare celor prevăzute în Noul Cod civil referitoare la interpretarea acestui tip de contracte în favoarea părții aflate pe o poziție de dezavantaj, ținându-se seama în special de noțiunea de bună-credință<sup>3</sup>.

În doctrina franceză a fost identificată o variantă a contractelor de adeziune reprezentată de contractele tip sau modelele de contract, acestea constând în

---

<sup>2</sup> Terré, Francois; Simler, Philippe; Lequette, Yves, „Droit civil. Les obligations”, Ed. a 10-a, Editura Dalloz, Paris, 2009, pag. 86.

<sup>3</sup> Buffelan-Lanore, Yvaine; Larribau-Terneyre, Virginie, „Droit civil. Les obligations”, Ed. a 12-a, Editura Sirey, Paris, 2010, pag. 240.

documente contractuale standardizate puse la dispoziția părților, cel mai adesea de către organisme profesionale sau de editori specializați. Specific acestui tip de contracte, astfel cum reiese și din denumirea lor, este împrejurarea că aceste formulare nu dobândesc valoare contractuală decât în urma realizării acordului de voințe al părților, eventual după ce clauzele standard au fost adaptate ipotezei particulare în care se găsesc cocontractanții<sup>4</sup>.

*Secțiunea a II-a* a Capitolului I analizează modul de aplicare în timp și în spațiu a legii civile incidente în materia contractelor.

Cu privire la aplicarea în timp a legii în materia contractelor, existau mai multe teorii corespunzătoare reglementării Codului civil din 1864<sup>5</sup> în funcție de care se puteau determina dispozițiile aplicabile în materia contractelor, fie că acestea priveau nașterea, modificarea sau, după caz, stingerea efectelor ce decurgeau ca urmare a încheierii acestora.

Determinarea legii civile în timp privea, în principiu, modul de stabilire al a conținutului și aplicării a două principii ce guvernează această materie anume principiul neretroactivității și principiul aplicării imediate a legii civile noi.

Dintre teoriile dezvoltate corespunzător reglementării Codului civil din 1864, doctrina recentă a reținut-o pe aceea care face distincția între, pe de o parte, diferitele perioade în care timpul poate fi considerat (trecutul, prezentul și viitorul), iar, pe de altă parte, elementele prin care o situație juridică poate fi legată de una dintre aceste perioade (fie constituirea, modificarea sau stingerea situației juridice, fie efectele pe care aceasta le produce)<sup>6</sup>. Prin urmare, ar fi vorba despre retroactivitatea unei legi atunci când fie faptele născute, modificate sau stinse anterior intrării sale în vigoare, fie efectele acestora ar fi supuse dispozițiilor legii noi.

---

<sup>4</sup> Fages, Bertrand, „Droit des obligations”, Ed. a 3-a, L.G.D.J, Paris, 2011, pag. 54.

<sup>5</sup> Codul civil din 1864, publicat în M. Of. nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 din 12 ianuarie 1865, nr. 8 din 13 ianuarie 1865, nr. 8 din 14 ianuarie 1865, nr. 11 din 16 ianuarie 1865, nr. 13 din 19 ianuarie 1865, cu modificările și completările ulterioare.

<sup>6</sup> Boroii, Gabriel, *op.cit.*, pag. 20.

În consecință, criteriul neretroactivității constă în deosebirea a trei categorii de fapte. Prima o constituie așa numitele „*facta praeterita*” care includ atât faptele ce dau naștere, modifică sau sting situații juridice, care s-au realizat în întregime sub imperiul vechii legi, dar și efectele care s-au produs înainte de intrarea în vigoare a noii legi. Toate faptele incluse în această categorie vor fi guvernate de dispozițiile legii vechi, o altă soluție putând conduce inclusiv la încălcarea, după caz, a unui drept prevăzut de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori de protocoalele adiționale la această convenție<sup>7</sup>.

Criteriul menționat pentru aplicarea principiului neretroactivității legii civile a fost reglementat în mod expres, cu anumite modificări, în dispozițiile Noului Cod civil<sup>8</sup>, Legea nr. 71/2011<sup>9</sup> conținând, de asemenea, mai multe dispoziții speciale referitoare la legea aplicabilă contractelor sau, mai larg, actelor juridice în general.

În acest sens, se remarcă faptul că, în materia contractelor, regula ce stabilește aplicarea legii în vigoare la data încheierii contractului se aplică nu numai cu privire la condițiile de valabilitate și, prin urmare, și regimului juridic al nulității, ci și referitor la alte aspecte ce țin de încheierea actului juridic bilateral, de alte cauze de ineficacitate, de regulile de interpretare a contractului, de efectele actului juridic (inclusiv cele produse după intrarea în vigoare a unei noi legi), de executarea obligațiilor asumate de părți, precum și de modalitățile de încetare a producerii efectelor contractului<sup>10</sup>.

Această regulă se desprinde atât din dispozițiile art. 6 alin. (2) și (3) N.C.civ. (redate în art. 3 și art. 4 din Legea nr. 71/2011), cât și din art. 102 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, potrivit căruia, „contractul este supus dispozițiilor legii în vigoare la data

---

<sup>7</sup> Ratificate prin Legea nr. 30/1994, publicată în M.Of. nr. 135 din 31 mai 1994, Partea I.

<sup>8</sup> Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, publicată în M.Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, Partea I.

<sup>9</sup> Legea nr. 71/2011 privind punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, publicată în M.Of. nr. 409 din 10 iunie 2011, Partea I.

<sup>10</sup> Boroș, Gabriel; Anghelescu, Carla Alexandra, „Curs de drept civil. Partea generală”, Editura Hamangiu, București, 2011, pag. 23



când a fost încheiat în tot ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele, executarea și încetarea sa”.

Prin urmare, din reglementarea dispozițiilor legale menționate reiese că nulitatea sau, după caz, orice altă cauză de ineficacitate a actului juridic (cum ar fi, spre exemplu: inopozabilitatea, caducitatea, revocarea, rezoluțiunea etc.) este supusă legii în vigoare în momentul încheierii actului.

O dispoziție similară interpretată în același mod de doctrina și jurisprudența franceză se regăsește în art. 2 din Codul civil francez potrivit căruia „legea nu dispune decât pentru viitor; ea nu poate avea efect retroactiv”. Din această prevedere, în vederea aplicării sale, doctrina și jurisprudența franceză au reținut că principiul neretroactivității reprezintă o normă de ordine publică, care poate fi invocată din oficiu de către instanța de judecată<sup>11</sup>.

În ceea ce privește aplicarea în spațiu a legii incidente în materia contractelor, se remarcă faptul că aceasta prezintă un aspect intern și un aspect internațional. Referitor la acest din urmă aspect, trebuie avute în vedere și eventuala incidență a prevederilor regulamentelor emise de organismele Uniunii Europene, acestea aplicându-se în mod direct și având efect direct între participanții la raporturile civile care prezintă un element de extraneitate european și se încadrează, implicit, în domeniul de aplicare specific fiecărui regulament în parte.

Prin raportare la numărul din ce în ce mai însemnat de contracte încheiate între cetățeni aparținând unor state membre diferite, amintim un regulament important, menit să se aplica în desfășurarea relațiilor contractuale din interiorul Uniunii Europene.

Destinat stabilirii regulilor de determinare a legii aplicabile obligațiilor contractuale, Regulamentul (CE) nr. 593/2008 (Roma I), acesta se aplică obligațiilor contractuale în materie civilă și comercială, în situațiile în care există un conflict de

---

<sup>11</sup> Decizia din 21 ianuarie 1971 a Curții de Casație, Secția a III-a civilă, în „Code civil”, Ed. a 110-a, Editura Dalloz, Paris, 2011, pag. 7.

legi, fiind excluse din sfera sa de aplicare materia fiscală, vamală sau administrativă, excepțiile fiind prevăzute în mod expres de art. 1 alin. (2)<sup>12</sup>. Conform prevederilor acestui regulament, regula fundamentală pe care se bazează determinarea legii aplicabile contractului o constituie *lex voluntatis*, voința părților putând decurge atât expres, cât și tacit, cu un grad rezonabil de certitudine, din clauzele contractuale sau din împrejurările cauzei [art. 3 alin. (2) teza a II-a]<sup>13</sup>. Astfel, având în vedere obiectivul Regulamentului Roma I, libertatea părților de alegere a legii aplicabile trebuie să devină una dintre pietrele de temelie ale sistemului normelor privind conflictul de legi în materia obligațiilor contractuale<sup>14</sup>.

Secțiunea a III-a abordează aspecte privind noțiunea și clasificarea condițiilor contractului. În acest sens, se reține că prin condițiile contractului se înțeleg acele componente care trebuie sau pot să intre în structura contractului civil, deci elementele din care este alcătuit actul juridic civil bilateral ori multilateral.

Spre deosebire de vechea reglementare, trebuie subliniat că dispozițiile Noului Cod civil prevăd toate condițiile de valabilitate având în vedere că în art. 1179 și art. 948 sunt enumerate ca reprezentând condiții esențiale pentru validarea contractului capacitatea de a contracta, consimțământul părților, obiectul determinat și licit, precum și cauza licită și morală și, acolo unde legea dispune în mod expres, forma cerută *ad validitatem*.

**Capitolul al II-lea** intitulat „Capacitatea” este structurat în trei secțiuni și cuprinde analiza noțiunii de capacitate ca și condiție de validitate, de fond și esențială pentru încheierea contractului, dezvoltarea aplicării principiului capacității de a încheia contracte, precum și incapacitățile expres prevăzute de lege, prezentarea celor menționate fiind realizată prin utilizarea metodei comparative având în vedere

---

<sup>12</sup> Lupașcu, Dan; Ungureanu, Diana, „Drept internațional privat”, Editura Universul Juridic, București, 2012, pag. 232.

<sup>13</sup> „Code civil”, *op.cit.*, pag. 32.

<sup>14</sup> *Idem*, pag. 234.

evidențierea particularităților acestora atât din perspectiva reglementării corespunzătoare Codului civil din 1864, cât și din punctul de vedere al sistemului implementat de dispozițiile incidente din Noul Cod civil.

Cu privire la noțiunea de capacitate dezvoltată în *Secțiunea I*, în doctrină s-a arătat faptul că aceasta constă în acea condiție de fond și esențială care constă în aptitudinea subiectului de drept civil de a deveni titular de drepturi și obligații civile prin încheierea de contracte.

*Secțiunea a II-a* analizează regula privind capacitatea subiectelor de drept civil de a încheia contracte care s-a păstrat în reglementarea Noului Cod civil.

Astfel, regula menționată se desprinde implicit din art. 29 alin. (1) N.C.civ., care stabilește că „nimeni nu poate fi îngrădit în capacitatea de folosință sau lipsit, în tot sau în parte, de capacitatea de exercițiu, decât în cazurile și condițiile expres prevăzute de lege”. Principiul expus este consacrat și în art. 1180 N.C.civ., potrivit căruia, „poate contracta orice persoană care nu este declarată incapabilă de lege și nici oprită să încheie anumite contracte”, în art. 987 alin. (1) N.C.civ., care dispune că „orice persoană poate face și primi liberalități, cu respectarea regulilor privind capacitatea”, precum și în art. 1652 N.C.civ., care prevede că „pot cumpăra sau vinde toți cei cărora nu le este interzis prin lege”.

Aceeași regulă a existenței capacității de a contracta este reglementată și de Codul civil francez, potrivit art. 1123, care stabilește că „orice persoană poate contracta, în afară de cele declarate incapabile de lege”<sup>15</sup>.

*Secțiunea a III-a* prezintă incapacitățile instituite de lege pentru a încheia contracte, fiind prezentate atât aplicațiile cele mai întâlnite din Codul civil din 1864, cât și corespondentul lor, împreună cu alte interdicții nou introduse de Codul civil din 2009.

---

<sup>15</sup> „Code civil”, *op. cit.*, pag. 1288.

Astfel, se remarcă faptul că, dacă prin lege se pot aduce unele limitări ale capacității civile, persoana în cauză nu poate însă renunța nici la capacitatea de folosință și nici la cea de exercițiu, nefiind permisă nici măcar o renunțare parțială, principiul inalienabilității decurgând din dispozițiile art. 28 alin. (2) N.C.civ. Un eventual act juridic prin care s-ar renunța, în tot sau în parte, la capacitatea de folosință sau la cea de exercițiu este lovit de nulitate absolută<sup>16</sup>.

Pentru persoanele juridice, principiul capacității de a încheia contracte se menține și în cadrul sistemului Noului Cod civil și constă în capacitatea de a dobândi orice drepturi și obligații civile, afară de acelea care, prin natura lor sau potrivit legii, nu pot aparține decât persoanei fizice [art. 206 alin. (1) N.C.civ.].

Așa cum rezultă din art. 29 alin. (1) N.C.civ., excepția incapacității de a încheia contracte civile trebuie să fie expres prevăzută de lege. Fiind vorba de o excepție de la regulă, orice dispoziție legală care instituie asemenea incapacități este de strictă interpretare și aplicare,<sup>[17]</sup> concluzie desprinsă și din art. 10 C.civ, păstrându-se, prin urmare, regula instituită în sistemul Codului civil din 1864 conform căreia orice persoană se bucură, în principiu, de capacitatea de a contracta, cu excepția situațiilor expres și limitativ prevăzute de lege.

În ceea ce privește clasificările incapacităților de a încheia contracte civile, se mențin observațiile realizate cu ocazia analizei incapacităților în sistemul Codului civil din 1864, cu următoarele precizări.

În funcție de natura lor, există incapacități de folosință și incapacități de exercițiu.

În raport de conținutul sau întinderea lor, distingem: incapacități generale (care vizează, în principiu, toate actele juridice) și incapacități speciale (care sunt instituite pentru anumite acte juridice). Pentru persoanele fizice, această clasificare se supra-

---

<sup>16</sup> Chelaru, Eugen în „Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1-2664”, *op. cit.*, pag. 33.

<sup>[17]</sup> C. A. Iași, dec. nr. 8/2000, în „Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență”, Vol. II Art. 953-1649, *op. cit.*, p. 421.

pune cu clasificarea anterioară, deoarece incapacitățile de exercițiu sunt incapacități generale, iar incapacitățile de folosință sunt incapacități speciale. În schimb, pentru persoanele juridice fără scop lucrativ, incapacitatea de folosință nu vizează, întotdeauna, numai anumite acte juridice, ci, din principiul specialității capacității de folosință a persoanei juridice, rezultă că o astfel de persoană juridică nu poate încheia acte juridice (indiferent de felul lor) din care ar izvorî drepturi și obligații ce contravin scopului pentru care a fost înființată<sup>18</sup>.

După izvorul (sursa) lor, incapacitățile civile pot fi clasificate în: incapacități stabilite de legea civilă (incapacitățile de exercițiu și majoritatea incapacităților de folosință) și incapacități civile stabilite de legea penală (interzicerea drepturilor părintești și interzicerea dreptului de a fi tutore sau curator, precum și unele măsuri de siguranță, spre exemplu, măsura de siguranță ce constă în interzicerea dreptului de a se afla în anumite localități ori de a călători în alte state membre ale Uniunii Europene, aceasta din urmă afectând dreptul la libera circulație ca drept subiectiv civil nepatrimonial și reglementat la nivelul Uniunii Europene în mod unitar prin Directiva 2004/38/CE privind dreptul de circulație și de ședere pentru cetățenii UE și pentru familiile acestora<sup>19</sup> și la nivel național prin Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, cu modificările și completările ulterioare<sup>20</sup>.

În ceea ce privește regimul incapacităților de exercițiu din dreptul civil francez, se remarcă faptul că acestea sunt instituite de lege în vederea protejării categorii clasice de persoane care nu se pot îngriji de propriile interese, respectiv minorii neemancipați și majorii incapabili.

---

<sup>18</sup> Boroi, Gabriel; Anghelescu, Carla Alexandra, *op. cit.*, pag. 125.

<sup>19</sup> Craig, Paul; De Burca, Grainne, „Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină”, Ediția a IV-a, Editura Hamangiu, București, 2009, pag. 1082.

<sup>20</sup> Publicată în M.Of. nr. 682 din 29 iulie 2005, Partea I.

Referitor la persoanele minore, potrivit art. 338 din Codul civil francez, acestea pot, în principiu, să încheie contracte numai prin intermediul reprezentantului lor, fie în calitate de administrator legal, fie ca tutore. Cu toate acestea, minorul va putea încheia singur acele acte specifice activităților curente, cotidiene, la care se adaugă și actele special autorizate prin lege (de exemplu, consimțământul la adopție cerut începând cu vârsta de 13 ani, angajamentele făcute în legătură cu exercitarea profesiei sale), precum și cele care țin de obligația ce incumbă minorului în privința reparării prejudiciului cauzat unei terțe persoane<sup>21</sup>.

Persoanele majore declarate incapabile însă ca urmare a alterării facultăților sale mintale nu beneficiază de capacitate civilă de exercițiu, în privința lor fiind instiuite măsuri de protecție constând în tutelă, curatelă sau, după caz, „sauvegarde de justice”, aceasta din urmă reprezentând o măsură provizorie care se aplică, în principiu, în două situații: persoanelor în privința cărora se va impune internarea imediată (spre exemplu, în cazul unei depresii nervoase) ori acelor persoane ce urmează a fi puse sub tutelă sau curatelă, însă din cauza unor elemente specifice, trebuie să fie plasate în custodia autorităților publice. Majorul aflat în această ipoteză își păstrează capacitatea exercițiului drepturilor sale, însă, în privința posibilității de a încheia contracte, acestea vor putea fi supuse anulării pentru leziune sau supuse revizuirii contractuale în caz de dezechilibru<sup>22</sup>.

Asemănător sistemului de drept civil român, sancțiunea specifică din dreptul civil francez ce intervine în cazul nerespectării dispozițiilor prin care se instituie incapacități de exercițiu este nulitatea relativă a contractului, care nu poate fi invocată decât de persoana interesată<sup>23</sup>.

**Capitolul al III-lea** este dedicat studiului aprofundat al consimțământului ca și condiție de valabilitate a contractului și este împărțit în trei secțiuni.

---

<sup>21</sup> Poumarède, Matthieu, *op. cit.*, pag. 127.

<sup>22</sup> *Idem*, pag. 129.

<sup>23</sup> Buffelan-Lanore, Yvaine; Larribau-Terneyre, Virginie, *op. cit.*, pag. 328.

*Prima secțiune* cuprinde considerații de ordin general privind noțiunea de consimțământ ca parte a voinței juridice, în acest sens prin consimțământ desemnându-se exteriorizarea hotărârii de a încheia un contract. Ca regulă generală, părțile sunt libere să aleagă forma de exteriorizare a voinței lor, afară de excepțiile expres prevăzute de lege, cum este cazul contractelor pentru care legea instituie ca manifestarea de voință să îmbrace o formă specială.

Manifestarea de voință poate fi exteriorizată expres sau tacit.

Conform art. 1240 N.C.civ., consimțământul poate fi exprimat verbal, în scris sau printr-un comportament care, potrivit legii, convenției părților, practicilor statornicite între acestea sau uzanțelor, nu lasă nicio îndoială asupra intenției de a produce efectele juridice corespunzătoare.

În legătură cu exteriorizarea consimțământului, se mai ridică problema valorii juridice a tăcerii, anume dacă în dreptul civil își găsește aplicare adagiul *qui tacit consentire videtur*. În principiu, răspunsul este negativ, deci tăcerea nu valorează consimțământ exteriorizat.

Prin excepție, în doctrină au fost identificate anumite situații în care tăcerea valorează consimțământ<sup>24</sup>:

– când legea prevede expres aceasta [de exemplu, art. 1810 alin. (1) N.C.civ. în privința tacitei relocațiuni, textul de lege referindu-se la ipoteza în care, după împlinirea termenului, locatarul continuă să dețină bunul și să își îndeplinească obligațiile fără vreo împotrivire din partea locatorului];

– dacă părțile au atribuit expres tăcerii o anumită semnificație juridică (de exemplu, în cazul stabilirii modalității de reînnoire a unei convenții sau de denunțare a acesteia)<sup>25</sup>;

– când tăcerea are valoare de consimțământ potrivit obiceiului sau uzurilor profesionale.

---

<sup>24</sup> Boroi, Gabriel; Anghelescu, Carla Alexandra, *op. cit.*, pag. 128.

<sup>25</sup> Buffelan-Lanore, Yvaine; Larribau-Terneyre, Virginie, *op. cit.*, pag. 256.

De exemplu, în materia acceptării ofertei, tăcerea sau inacțiunea destinatarului nu valorează acceptare decât atunci când aceasta rezultă din lege, din acordul părților, din practicile statornicite între acestea, din uzanțe sau din alte împrejurări [art. 1196 alin. (2) N.C.civ.].

În legătură cu sintagma „alte împrejurări”, ar putea fi aplicabile anumite reguli statornicite în jurisprudența întemeiată pe Codul civil francez, mai exact pe lipsa unor dispoziții exprese care să statueze, cu excepția anumitor cazuri, valoarea de consimțământ a tăcerii pentru încheierea unui contract. În doctrina și jurisprudența franceză s-au identificat trei tipuri de asemenea situații în care tăcerea poate fi „circumstanțiată” și astfel, consimțământul părții la în vederea încheierii unui contract să rezulte din ansamblul împrejurărilor cauzei.<sup>26</sup>

Un prim exemplu în acest sens îl reprezintă existența între părți a unor relații de afaceri anterioare concretizate în încheierea în repetate rânduri a unor contracte de aceeași natură, fără a fi vorba despre o acceptare exprimată formal. Cu toate acestea, nu este suficientă simpla existență a unui contract în derulare în ipoteza în care oferta ar privi modificarea clauzelor stipulate de către părți în cadrul primului contract.<sup>27</sup>

În al doilea rând, se acceptă că, chiar și în lipsa unor relații contractuale anterioare, tăcerea dobândește valoarea de consimțământ în cazul în care părțile aparțin unei categorii profesionale în care uzanțele conferă o astfel de semnificație juridică tăcerii.<sup>28</sup>

În al treilea rând, dacă oferta este făcută în interesul exclusiv al persoanei căreia îi este destinată, această împrejurare dă naștere puterii de apreciere a instanței de judecată în vederea constatării existenței unui consimțământ bazate pe o probabilitate

---

<sup>26</sup> Poumarède, Matthieu, *op. cit.*, pag. 139.

<sup>27</sup> Fages, Bertrand, *op. cit.*, pag. 90.

<sup>28</sup> Terré, Francois; Simler, Philippe; Lequette, Yves, *op. cit.*, pag. 140-141.



care constă în lipsa unui motiv din partea destinatarului de a refuza oferta primită, cum ar fi, de exemplu, oferta unei remiteri de datorie<sup>29</sup>.

În ceea ce privește principiile care guvernează voința juridică, *secțiunea a II-a* prezintă expunerea detaliată a implicațiilor principiului libertății contractuale și ale principiului voinței reale atât corespunzător dispozițiilor Codului civil din 1864, cât și din perspectiva prevederilor Noului Cod civil.

Principiul libertății de voință este reglementat, în ceea ce privește contractele, de art. 1169 N.C.civ. conform căruia „părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri”.

De asemenea, este consacrat, indirect, în art. 1270 alin. (1) N.C.civ. potrivit căruia „contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante”, precum și în art. 11 N.C.civ. care prevede că „nu se poate deroga prin convenții sau acte juridice unilaterale de la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri”.

Din aceste dispoziții legale rezultă, sintetic, conținutul principiului libertății contractuale, și anume, dacă se respectă legea și bunele moravuri (morală), subiectele de drept civil sunt libere să încheie convenții.

Analitic, conținutul principiului în discuție poate fi exprimat după cum urmează<sup>30</sup>:

- subiectele de drept civil sunt libere să încheie ori nu un contract;
- subiectul de drept civil este liber să aleagă cu cine va încheia contractul [ceea ce implică, între altele, posibilitatea ruperii negocierilor - art. 1183 alin. (1) N.C.civ., precum și posibilitatea de a purta negocieri cu mai mulți parteneri, simultan] sau, dacă este cazul, cine va fi beneficiarul contractului juridic;<sup>31</sup>

---

<sup>29</sup> *Ibidem.*

<sup>30</sup> Boroî, Gabriel; Anghelescu, Carla Alexandra, *op. cit.*, pag. 129.

<sup>31</sup> Poumarède, Matthieu, *op. cit.*, pag. 109.

- în cazul în care încheie un contract, părțile sunt libere să stabilească, așa cum doresc, conținutul acestuia;

- părțile sunt libere ca, prin acordul lor, să modifice contractul pe care l-au încheiat anterior;

- părțile sunt libere ca, prin acordul lor, să pună capăt contractului pe care l-au încheiat anterior.

Din acest principiu se desprind și două consecințe importante.

În primul rând, subiectele de drept sunt libere să încheie nu numai contracte numite, ci și contracte nenumite (art. 1178 N.C.civ.).

În al doilea rând, când legea nu prevede în mod expres altfel, părțile sunt libere să aleagă forma pe care o vor da contractului (art. 1178 N.C.civ.).

Limitele principiului rezultă, cu precădere, din art. 11 N.C.civ. și din art. 1169 N.C.civ. Aceste limite sunt trasate de normele juridice imperative (inclusiv normele care reglementează ordinea publică), precum și de bunele moravuri.

Sanțiunea care intervine atunci când actul juridic este încheiat cu depășirea acestor limite constă în nulitatea absolută sau, după caz, relativă a actului respectiv.

Tot de anumite limitări ale principiului libertății de voință este vorba și în acele cazuri în care, pe temeiul unor dispoziții legale, nu toate elementele unui contract sunt rezultatul direct și nemijlocit al acordului voințelor părților.

Mai mult, în cazurile și condițiile prevăzute de lege, instanța poate să aducă modificări contractului încheiat de părți ori să dispună încetarea acestuia, spre exemplu: reducerea cuantumului clauzei penale dacă penalitatea convenită de părți este vădit excesivă față de prejudiciul ce putea fi prevăzut de părți la încheierea contractului [art. 1541 alin. (1) lit. b) N.C.civ.]; în ipoteza impreviziunii, instanța poate hotărî adaptarea contractului, pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor [art. 1271 alin. (2) lit. a) N.C.civ.] sau încetarea acestuia [art. 1271 alin. (2) lit. b) N.C.civ.] etc.

O atenuare a principiului libertății de voință o constituie și cazul așa-numitor „contracte obligatorii”, în sensul că neîncheierea contractului impus de lege atrage sancțiuni pecuniare de natură contravențională.

De asemenea, libertatea de a alege partenerul contractual trebuie să țină cont de necesitatea respectării dispozițiilor legale privind nediscriminarea, altelei poate fi limitată de existența unui drept legal de preempțiune.<sup>32</sup>

În același sens, se remarcă faptul că, în materie contractuală, este adus tot mai mult în discuție echilibrul contractual, cât și de loialitatea contractuală și buna-credință.<sup>[33]</sup> Spre exemplu, chiar în legislația noastră se face referire la buna-credință, iar aceasta nu numai în privința exercitării drepturilor și executării obligațiilor [art. 14 alin. (1) N.C.civ.], inclusiv cele care izvorăsc din acte juridice, ci și a formării contractului [art. 1183 alin. (2) N.C.civ.].

Principiul voinței reale este cel de-al doilea principiu care guvernează formarea voinței juridice, aceasta din urmă cuprinzând un element intern (psihologic) și un element extern (social). Dacă există concordanță între aceste două elemente, deci când există identitate între voința internă și voința exteriorizată, nu se ridică nicio problemă de determinare a principiului aplicabil, deoarece există, practic, o singură voință. Se pot ivi însă situații în care între cele două elemente să nu existe concordanță, punându-se astfel problema stabilirii elementului căruia urmează să i se dea prioritate.

Codul civil stabilește însă și anumite excepții de la principiul voinței reale.

Astfel, în caz de simulație, terților de bună-credință nu le poate fi opus actul juridic secret, ce corespunde voinței reale a părților contractante, ci numai actul juridic aparent, întrucât numai acesta putea fi cunoscut de terți (terții de bună-credință sunt însă

---

<sup>32</sup> Fages, Bertrand, *op. cit.*, pag. 76-78.

<sup>33</sup> A se vedea, de exemplu, Buffelan-Lanore, Yvaine; Larribau-Terneyre, Virginie, *op. cit.*, p. 226-227.

îndreptățiți să invoce în favoarea lor și împotriva părților efectele actului juridic secret – art. 1290 C.civ).<sup>34</sup>

A doua excepție se desprinde din dispozițiile art. 1191 alin. (2) N.C.civ. din 1864,<sup>35</sup> mențiunile realizate odată cu analiza acestei excepții corespunzător reglementării din Codul civil din 1864 rămân de actualitate până la data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă în sensul că ar fi posibil ca voința consemnată în înscris să nu fie cea reală și totuși această voință își va produce efectele, cu toate că voința reală s-ar putea stabili prin declarațiile unor martori, dar textul de lege menționat nu permite aceasta, afară de excepțiile expres prevăzute de lege.

*Secțiunea a III-a* conține o analiză aprofundată a cerințelor valabilității consimțământului în modul în care se regăsesc reglementate de dispozițiile Noului Cod civil, anume cerința ca respectivul consimțământ să provină de la o persoană cu discernământ, să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și să fie liber.

În această privință, se remarcă faptul că, spre deosebire de doctrina corespunzătoare reglementării anterioare, în care condițiile cerute cumulativ pentru constatarea valabilității consimțământului erau să provină de la o persoană cu discernământ, să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice, să fie exteriorizat și să nu fie alterat de vreun viciu de consimțământ, art. 1204 N.C.civ. nu mai reține în mod separat condiția exteriorizării consimțământului, stipulând că, pentru a fi valabil, consimțământul trebuie să fie exprimat în cunoștință de cauză, adică să provină de la o persoană cu discernământ, să fie serios sau, mai larg, să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și să fie liber, adică să nu fie alterat de vreun viciu de consimțământ.

---

<sup>34</sup> Theohari, Delia Narcisa; Ilie, Camelia Maria; Bîrlog, Mădălina Andreea; Cristea, Bogdan, *op. cit.*, pag. 71.

<sup>35</sup> Potrivit art. 230 lit. a) teza a II-a din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, dispozițiile art. 1.169 - 1.206 din materia probațiunii rămân în vigoare și se vor abroga la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Referitor la condiția conform căreia consimțământul trebuie să fie exprimat în cunoștință de cauză, lucrarea realizează, alături de o primă clarificare constând în delimitarea consimțământului de condiția de validitate a contractului a capacității, o analiză a consecințelor juridice a lipsei discernământului care, potrivit art. 211 din Legea nr. 71/2011, desemnează incompetența psihică a persoanei de a acționa critic și predictiv privind consecințele social-juridice care pot decurge din exercitarea drepturilor și obligațiilor civile.

Delimitarea consimțământului de condiția capacității unei persoane de a-și asuma drepturi și obligații prin încheierea de contracte civile prezintă importanță prin raportare la corelările ce se impun a fi realizate la momentul cercetării îndeplinirii acestor două condiții de validitate în ipoteza unui anumit contract.

În acest sens, trebuie subliniat faptul că, în privința persoanelor fizice care au capacitate deplină de exercițiu este instituită o prezumție în baza căreia se atribuie discernământul necesar pentru a încheia contracte civile, sarcina probei incumbând, în baza art. 1169 din Codul civil din 1864, aceleia care susține că nu a existat discernământ la momentul încheierii contractului, proba vizând în acest caz neîndeplinirea unei cerințe a valabilității consimțământului.

În ipoteza persoanei lipsite de capacitate de exercițiu, aceasta este prezumată a nu avea discernământ din rațiuni determinate de vârstei fragedă a acesteia ori de starea de sănătate mintală. Din această ipoteză se poate concluziona că discernământul, ca stare de fapt, poate lipsi pentru anumite perioade de timp în cazul unei persoane cu capacitate deplină de exercițiu, caz în care contractele încheiate în decursul acelor perioade vor putea fi anulate pentru lipsa discernământului, dar și că discernământul poate fi prezent și la persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, interesând în special cazul persoanelor puse sub interdicție judecătorească.

Această concluzie decurge și din interpretarea dispozițiilor art. 172 N.C.civ. potrivit căruia contractele încheiate de persoana pusă sub interdicție judecătorească

(altele decât cele care, potrivit legii, pot fi încheiate singură de către persoana lipsită de capacitate de exercițiu) sunt anulabile, chiar dacă la data încheierii lor persoana pusă sub interdicție ar fi avut discernământ. Pentru identitate de rațiune, prevederea în cauză urmează a fi aplicată și minorului sub 14 ani care a încheiat anumite contracte pe care nu le putea încheia singur.

În ceea ce privește minorul cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani, având în vedere că acestea are discernământul în curs de formare, contractele ce ar fi încheiate de acesta singur, în ipoteza în care pentru respectivul tip de contract legea prevedea încuviințarea reprezentantului legal ori autorizarea instanței de tutelă, sunt supuse nulității relative.

Referitor la pentru persoanele juridice nu există probleme în privința corelării consimțământului cu cerința capacității întrucât reprezentanții lor sunt întotdeauna persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu.

Cât privește cerința valabilității consimțământului ca acesta să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice, atât în doctrina corespunzătoare reglementării anterioare, cât și în cea aferentă Noului Cod civil sunt reținute ca ipoteze în care consimțământul nu este apreciat a fi exprimat în mod serios situațiile în care manifestarea de voință a fost făcută în glumă (*jocandi causa*), din prietenie, din curtoazie sau pură complezență, s-a făcut sub condiție suspensivă pur potestativă din partea celui care se obligă (art. 1403 N.C.civ.), manifestarea de voință este prea vagă ori manifestarea de voință s-a făcut cu o rezervă mentală (*reservatio mentalis*), cunoscută de destinatarul acesteia<sup>36</sup>.

Lucrarea conține, în ceea ce privește ultima cerință a valabilității consimțământului, anume aceea ca respectivul consimțământ să fie liber, respectiv să nu fie alterat de vreun viciu de consimțământ, o amplă analiză a viciilor de consimțământ.

---

<sup>36</sup> A se vedea Boroi, Gabriel, *op. cit.*, pag. 174, iar pentru reglementarea corespunzătoare Codului civil din 2009, Boroi, Gabriel; Angheliescu, Carla Alexandra, *op. cit.*, pag. 133.

În acest sens, se remarcă abordarea aspectelor privind eroarea, dolul, violența și leziunea prin utilizarea metodei comparative în vederea sublinierii specificităților fiecărui viciu de consimțământ atât corespunzător sistemului Codului civil din 1864, cât și reglementării din Noul Cod civil. Această abordare nu reprezintă doar o prezentare a modului în care viciile de consimțământ erau interpretate în doctrină și în practica judiciară, ci, din contră, constituie o cercetare aprofundată ce evidențiază diferențele de concepții dintre cele două sisteme prin reliefarea modificărilor aduse acestor instituții de dispozițiile Codului civil din 2009, dar și implicațiile teoretice și practice ce decurg din distincțiile realizate, urmând a menționa cu titlu exemplificativ în cadrul prezentării de față numai anumite modificări introduse prin Noul Cod civil în materia viciilor de consimțământ.

În primul rând, în cazul erorii, se remarcă dispariția clasificării clasice în eroare obstacol, eroare gravă și eroare indiferentă prin raportare la faptul că, în prezent, indiferent de felul erorii, existența acestui viciu de consimțământ atrage numai nulitatea relativă a contractului, iar nu și nulitatea absolută, care intervenea în concepția reglementării anterioare în ipoteza erorii obstacol sub oricare dintre cele două forme ale sale (*error in negotium* sau *error in corpore*) întrucât se considera că eroarea obstacol nu desemnează un viciu de consimțământ ci, mai mult, echivalează cu lipsa acestuia.

Noua reglementare instituie, ca și clasificare principală a erorii, distincția dintre eroarea esențială și eroarea neesențială. Potrivit dispozițiilor art. 1207 alin. (2) N.C.civ., *eroarea este esențială* dacă falsă reprezentare cade asupra naturii sau obiectului actului juridic ce se încheie (*error in negotium*), în sensul că o parte crede că încheie un anumit act juridic, iar cealaltă parte crede că încheie un alt act juridic, asupra identității fizice a obiectului prestației (*error in corpore*), în sensul că una dintre părți crede că tratează cu privire la un anumit bun, iar cealaltă parte are în vedere un alt bun, asupra calităților substanțiale ale obiectului prestației ori altei împrejurări considerate esențiale de către părți în absența căreia actul juridic nu s-ar fi încheiat (*error in*

*substantiam*), precum și în situația în care falsă reprezentare cade asupra identității persoanei sau asupra unei calități a acesteia în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat (*error in personam*), această din urmă ipoteză vizând în special acele contracte încheiate *intuitu personae*.

În al doilea rând, în ceea ce privește dolul, se impun două sublinieri. Prima constă în aceea că, potrivit concepției instituite de prevederile Noului Cod civil, nu se mai reține diferența corespunzătoare reglementării anterioare în baza căreia se realiza distincția dintre dolul principal, a cărui incidență atrăgea nulitatea relativă a contractului, și dolul incident (secundar), care, datorită faptului că privea aspecte nedeterminante pentru încheierea contractului, nu atrăgea nevalabilitatea acestuia.

Referitor la cerințele dolului, o a doua diferențiere importantă constă în faptul că, în temeiul art. 1204 alin. (2) N.C.civ., va interveni nulitatea relativă a contractului și în ipoteza în care dolul nu este determinant pentru încheierea contractului, singura cerință fiind aceea ca dolul să provină de la cealaltă parte, de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți sau de la un terț, însă în acest din urmă caz numai atunci când cocontractantul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască existența dolului.

În ceea ce privește viciul de consimțământ al violenței, trebuie menționat faptul că noua reglementare nu aduce modificări substanțiale față de aspectele dezvoltate în doctrina corespunzătoare sistemului Codului civil din 1864, cu precizarea că este prevăzută cu titlu de noutate, starea de necesitate, în privința căreia apreciem că sunt aplicabile regulile din materia violenței, iar nu cele aplicabile în ipoteza leziunii.

Însă acest din urmă viciu de consimțământ a primit în Codul civil din 2009 o reglementare amplă, spre deosebire de dispozițiile corespunzătoare reglementării anterioare. Astfel, dispozițiile Noului Cod civil rețin aplicarea leziunii atât pentru situația minorului, cât și pentru ipoteza contractelor încheiate de către o persoană cu capacitate deplină de exercițiu.



Pentru a fi incidentă leziunea în cazul unui contract încheiat de către un minor, contractul respectiv trebuie să fie un act juridic de administrare, să fie un contract bilateral, cu titlu oneros și comutativ, să fie încheiat de minorul între 14 și 18 ani singur, deci fără încuviințarea ocrotitorului legal ori fără autorizarea instanței de tutelă și, de asemenea, să fie păgubitor pentru minor, în sensul că prin acel act, conform art. 1221 alin. (3) N.C.civ., minorul își asumă o obligație excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor.

În ipoteza majorului, art. 1221 N.C.civ. stabilește că leziunea intervine atunci când una dintre părți, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experiență ori de lipsa de cunoștințe a celeilalte părți, stipulează în favoarea sa ori a unei alte persoane o prestație de o valoare considerabil mai mare, la data încheierii contractului, decât valoarea propriei prestații, existența leziunii urmând a fi apreciată și în funcție de natura și scopul contractului. Articolul următor mai instituie o cerință de admisibilitate a acțiunii în anularea contractului pentru leziune constând în aceea că va fi incidentă nulitatea relativă numai dacă leziunea depășește jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestația promisă sau executată de partea lezată, iar disproporția trebuie să subziste până la data cererii de anulare.

Un alt aspect interesant reglementat de Noul Cod civil îl reprezintă stipularea în mod expres a faptului că art. 1223 alin. (1) N.C.civ. instituie un termen special de prescripție extinctivă, anume un an de la data încheierii contractului, indiferent dacă s-ar solicita anularea sau reducerea uneia dintre obligații, dar și faptul că, prin derogare de la regula prevăzută de art. 1249 alin. (2) teza a II-a N.C.civ. referitoare la invocarea nulității relative pe cale de excepție, art. 1223 alin. (2) N.C.civ. stabilește că sancțiunea nulității relative a contractului pentru leziune nu poate să fie opusă pe cale de excepție când dreptul la acțiune este prescris.

**Capitolul al IV-lea** denumit „Obiectul contractului” este structurat în două secțiuni în care este analizat obiectul contractului ca și condiție de valabilitate a acestuia prin utilizarea, acolo unde este cazul, a diferențelor dintre reglementarea anterioară și reglementarea din Noul Cod civil.

*Secțiunea I* este dedicată studiului noțiunii de obiect al contractului și evidențierii unor aspecte de ordin general, cum ar fi, spre exemplu, distincția prevăzută în mod expres de actuala reglementare între obiectul contractului și obiectul obligației.

Astfel, art. 1225 alin. (1) N.C.civ. prevede că obiectul contractului îl reprezintă operațiunea juridică, precum vânzarea, locațiunea, împrumutul și altele asemenea, convenită de părți, astfel cum aceasta reiese din ansamblul drepturilor și obligațiilor contractuale, în timp ce prevederile art. 1226 alin. (2) N.C.civ. stipulează că obiectul obligației este prestația la care se angajează debitorul.

*Secțiunea a II-a* este consacrată cercetării condițiilor de valabilitate a obiectului contractului, respectiv: obiectul să fie determinat sau determinabil, să fie licit, să existe, să fie posibil, să fie în circuitul civil, să fie o faptă personală a celui care se obligă, precum și, în funcție de dispozițiile legale incidente contractului respectiv, să se facă dovada existenței autorizației administrative sau judiciare ori a altei cerințe prevăzute de lege.

În privința cerințelor menționate, nu se remarcă diferențe majore prin raportare la cele dezvoltate de doctrina corespunzătoare reglementării anterioare, prin dispozițiile Noului Cod civil aducându-se anumite clarificări ori având rolul de a stipula în mod expres anumite cerințe ale validității obiectului contractului.

**Capitolul al V-lea** intitulat „Cauza contractului” este structurat în trei secțiuni și cuprinde analiza ultimei condiții de valabilitate și de fond a contractului.

*Prima secțiune* face referiri la delimitările de natură conceptuală a noțiunii de cauză a contractului, precum și la modul în care dispozițiile Codului civil din 1864 se

regăseau dezvoltate și interpretate în doctrină, prin raportare la majora modificare adusă de Noul Cod civil în sensul dispariției structurii cauzei în scop imediat și scop mediat, în prezent cauza constând, conform art. 1235 N.C.civ., doar în motivul care determină fiecare parte să încheie contractul, adică scopului mediat.

*Secțiunea a II-a* cuprinde analiza cerințelor de valabilitate a cauzei, anume ca aceasta să existe, să fie licită și morală, remarcându-se împrejurarea ca dispozițiile Noului Cod civil nu au reținut ca și condiție a cauzei să fie reală.

În privința cauzei ilicite, trebuie subliniat faptul că, în temeiul art. 1238 N.C.civ., cauza ilicită atrage nulitatea absolută a actului juridic dacă este comună ori, în caz contrar, dacă cealaltă parte a cunoscut-o sau, după împrejurări, trebuia să o cunoască.

De asemenea, o dispoziție utilă introdusă de art. 1237 N.C.civ. asimilează ipoteza fraudei la lege cu incidența unei cauze imorale, noțiunea fiind definită ca ipoteza în care contractul a fost încheiat în vederea eludării aplicării unei norme legale imperative.

*Secțiunea a III-a* abordează aspecte privind proba cauzei, evidențiindu-se noile dispoziții în materie care instituie o prezumție de existență a cauzei contractului, chiar dacă nu este expres prevăzută, prezumția având însă caracter relativ întrucât poate fi răsturnată în urma administrării oricărui mijloc de probă.

**Capitolul al VI-lea** este consacrat studiului condiției privind forma contractului, fiind împărțit în trei secțiuni în care sunt analizate cele trei tipuri de formă prevăzute de lege în cazul încheierii unui contract în vederea producerii anumitor efecte fie între părțile contractante, fie prin raportare la terțe persoane.

În acest sens, în *secțiunea I* sunt expuse explicații cu privire la aspectele teoretice și practice ale formei cerute *ad validitatem*, a cărei nerespectare atrage sancțiunea nulității absolute a contractului.

Cu privire la această formă, se constată că art. 1242 C.civ. instituie posibilitatea ca părțile să prevadă încheierea contractului într-o anumită formă, a cărei nerespectare însă nu va atrage nevalabilitatea contractului, spre deosebire de ipoteza în care obligația de încheiere a contractului într-o anumită formă este instituită prin lege, iar nu prin voința părților.

De asemenea, în cadrul acestei secțiuni sunt prezentate aplicații ale formei cerute ad validitatem reglementate de dispozițiile Noului Cod civil, dar și de anumite legi speciale.

*Secțiunea a II-a* cuprinde studiul importanței formei *ad probationem*, prevăzută de lege cu scopul de a pune în vedere părților obligativitatea întocmirii unui înscris pentru dovedirea contractului încheiat de acestea, precum și aplicațiile frecvent întâlnite ale formei cerute pentru probarea contractului. Nerespectarea acestei forme nu atrage însă nevalabilitatea contractului, ci doar imposibilitatea probării contractului cu un alt mijloc de probă.

*Secțiunea a III-a* se referă la forma pentru opozabilitate pentru terți și la consecințele nerespectării acesteia, cu evidențierea celor mai întâlnite aplicații ale acestei forme în reglementarea actuală.

Ultimul capitol este consacrat concluziilor evidențiate la care s-a ajuns în urma demersului științific întreprins și valorificat prin studiul aprofundat din conținutul tezei, fiind prezentate în acest sens câteva propuneri de *lege ferenda* ce s-ar impune, în opinia doctorandului, pentru interpretarea și aplicarea optimă a dispozițiilor Noului Cod civil în materia condițiilor de validitate a contractelor civile, precum și anumite aspecte ce subliniază aportul adus prin studiul realizat.

## **BIBLIOGRAFIE**

## **I. Cursuri, tratate, monografii**

1. Andreșan-Grigoriu, Beatrice, „Procedura hotărârilor preliminare”, Editura Hamangiu, București, 2010;
2. Beleiu, Gheorghe, „Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil”, Ed. a XI-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2007;
3. Boroii, Gabriel, „Drept civil. Partea generală. Persoanele”, Ed. a 4-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2010;
4. Boroii, Gabriel; Angheliescu, Carla Alexandra, „Curs de drept civil. Partea generală”, Editura Hamangiu, București, 2011;
5. Boroii, Gabriel; Pivniceru, Mona Maria; Rădulescu, Tudor Vlad; Angheliescu, Carla Alexandra, „Drept civil. Drepturile reale principale. Note de curs, jurisprudență relevantă, spețe, teste grilă”, Ed. a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2011;
6. Boroii, Gabriel; Spineanu-Matei, Octavia, „Codul de procedură adnotat”, Ed. a 3-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2011;
7. Boroii, Gabriel; Stănciulescu, Liviu, „Drept civil. Curs selectiv. Teste grilă”, Ed. a 5-a, revizuită și actualizată, Editura Hamangiu, București, 2010;
8. Boroii, Gabriel; Stănciulescu, Liviu, „Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil”, Editura Hamangiu, 2012;
9. Buffelan-Lanore, Yvaine; Larribau-Terneyre, Virginie, „Droit civil. Les obligations”, Ed. a 12-a, Editura Sirey, Paris, 2010;
10. Cărpenaru, Stanciu, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul juridic, București, 2009;
11. Cărpenaru, Stanciu, „Tratat de drept comercial român”, Ed. a III-a revizuită, conform noului Cod civil, Editura Universul juridic, București, 2012;
12. Ciobanu, Viorel Mihai; Boroii, Gabriel, „Drept procesual civil. Curs selectiv. Teste grilă”, Ed. 4, Editura C.H. Beck, București, 2009;

13. Cosma, Doru, „Teoria generală a actului juridic civil”, Ed. Științifică, București, 1969;
14. Craig, Paul; De Burca, Grainne, „Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină”, Ediția a IV-a, Editura Hamangiu, București, 2009;
15. Deak, Francisc, „Tratat de drept civil. Contracte speciale”, vol. I, II, Ed. a IV-a, Editura Universul Juridic, București, 2006;
16. Deak, Francisc, „Tratat de drept civil. Contracte speciale”, vol. III, Ed. a IV-a, Editura Universul Juridic, București, 2007;
17. Deak, Francisc; Cărpenu, Stanciu, „Contracte civile și comerciale”, Editura Lumina Lex, București, 1993;
18. Fages, Bertrand, „Droit des obligations”, Ed. a 3-a, L.G.D.J, Paris, 2011;
19. Gheorghe, Anca Nicoleta; Stănculescu, Camelia, „Manual de drept civil. Partea specială. Teste grilă și spețe”, Editura Hamangiu, 2010;
20. Hamangiu, Constantin; Rosetti-Bălănescu, Ion; Băicoianu, Alexandru, „Tratat de drept civil român”, vol. I, II și III, Ed. a II-a, Editura All Beck, București, 2002;
21. Lupașcu, Dan, Crăciunescu, Cristiana Mihaela, „Dreptul familiei”, Editura Universul Juridic, București, 2011;
21. Lupașcu, Dan; Ungureanu, Diana, „Drept internațional privat”, Editura Universul Juridic, București, 2012;
22. Malaurie, Philippe; L. Aynés, P. Stoffel-Munck, „Drept civil. Obligațiile”, Editura Wolters Kluwer, București, 2009;
23. Macovei, Codrin, „Contracte civile”, Editura Hamangiu, București, 2006;
24. Poenaru, Emil, „Introducere în dreptul civil. Teoria generală. Persoanele”, Editura Europa Nova, București, 1996;
25. Pop, Aurel; Belei, Gheorghe, „Drept civil. Teoria generală a dreptului civil”, București, 1980;

26. Pop, Liviu; Popa, Ionuț Florin; Vidu, Stelian Ioan, „Tratat elementar de drept civil. Obligațiile”, Editura Universul Juridic, București, 2012;
27. Poumarède, Matthieu, „Droit des obligations. Cours et travaux dirigés”, Editura Montchrestien, Paris, 2011;
28. Răducan, Gabriela, „Nulitatea actului juridic civil”, Editura Hamangiu, București, 2009;
29. Stănciulescu, Liviu, „Curs de drept civil. Contracte”, Editura Hamangiu, București, 2012;
30. Stătescu, Constantin; Bîrsan, Corneliu, „Drept civil. Teoria generală a obligațiilor”, Ed. a IX-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2008;
31. Terré, Francois; Simler, Philippe; Lequette, Yves, „Droit civil. Les obligations”, Ed. a 10-a, Editura Dalloz, Paris, 2009;
32. Theohari, Delia Narcisa; Ilie, Camelia Maria; Bîrlog, Mădălina Andreea; Cristea, Bogdan, „Acțiunile civile și taxele judiciare de timbru. Legea nr. 146/1997 comentată”, Editura Hamangiu, București, 2012;
33. Toader, Camelia, „Drept civil. Contracte speciale”, Editura All Beck, București, 2003
34. Toader, Camelia; Nicolae, Marian; Popescu, Romeo; Dumitrache, Bogdan; coord. Bîrsan, Corneliu; Beleiu, Gheorghe; Deak, Francisc, „Instituții de drept civil. Curs selectiv pentru licență 2009-2010”, Editura Universul Juridic, București, 2009;
35. Ungureanu, Ovidiu, „Manual de drept civil. Partea generală”, Ed. a IV-a, Editura All Beck, București, 1999;
36. Ungureanu, Carmen Tamara, „Drept civi. Partea generală. Persoanele”, Editura Hamangiu, București, 2012;
37. Vasilescu, Paul, „Drept civil. Obligații”, Editura Hamangiu, București, 2012;

38. Zamșa, Cristina Elisabeta, „Teoria impreviziunii. Studiu de doctrină și jurisprudență”, Editura Hamangiu, București, 2006;

39. „Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1-2664”, Ed. C.H. Beck, București, 2012;

40. „Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență”, Vol. I Art. 1-952, Editura Hamangiu, București, 2012;

41. „Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență”, Vol. II Art. 953-1649, Editura Hamangiu, București, 2012;

42. „Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență”, Vol. III Art. 1650-2664”, Editura Hamangiu, București, 2012;

43. „Code civil”, Ed. a 110-a, Editura Dalloz, Paris, 2011.

## **II. Legislație**

1. Constituția României din 1991, republicată în M.Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003, Partea I;

2. Codul civil din 1864, publicat în Monitorul Oficial nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 din 12 ianuarie 1865, nr. 8 din 13 ianuarie 1865, nr. 8 din 14 ianuarie 1865, nr. 11 din 16 ianuarie 1865, nr. 13 din 19 ianuarie 1865, cu modificările și completările ulterioare;

3. Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, publicată în M.Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, Partea I;

4. Legea nr. 71/2011 privind punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, publicată în M.Of. nr. 409 din 10 iunie 2011, Partea I;

5. Legea nr. 4/1953 privind Codul familiei, publicată în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956;



6. Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954;

7. Legea nr. 30/1994 privind ratificarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori de protocoalele adiționale la această convenție, publicată în M.Of. nr. 135 din 31 mai 1994, Partea I;

8. Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, publicată în M.Of. nr. 738 din 20 octombrie 2000, Partea I ;

9. Legea nr. 312/2005 privind dobândirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor de către cetățenii străini și apatrizi, precum și de către persoanele juridice străine, publicată în M.Of. nr. 1008 din 14 noiembrie 2005, Partea I;

10. Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, cu modificările și completările ulterioare, publicată în M.Of. nr. 682 din 29 iulie 2005, Partea I;

11. Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței cu modificările și completările ulterioare, publicată în M.Of. nr. 359 din 21 aprilie 2006, Partea I;

### **III. Alte surse**

1. [www.scj.ro](http://www.scj.ro)
2. [www.inm-lex.ro](http://www.inm-lex.ro)
3. [www.echr-coe.org](http://www.echr-coe.org)
4. [www.curia.europa.eu](http://www.curia.europa.eu)